

Comint'a Redactorului

si
Cancelari'a Redactiunii
o in
Strat'a tragatorului [Ló-
vészköze], Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii.”
Articolii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va essi Joui-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiua

Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre siesse lune . . . 5 „ „
Pre anulu intregu . . . 10 „ „

Pentru Romania:

Pre a. intregu 30 Fr. = 26 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 14 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separat. In loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 22./10. Jan., 1873.

Discussiunea gener. a supr'a bugetului in Camer'a deputatiloru Ungariei eurge de Sambet'a trecuta si cu ane voe se va poté inchiaia in septeman'a acest'a, fiindu ca list'a oratoriloru in-scrissi este lunga si lunge sunt si cu-ventarile celloru mai multi; se spe-ra inse ca cu atatu mai scurta are se fia discussiunea partiale. Curiosa ni se pare positiunea ce facia cu bu-getulu au luatu centrulu stangei, ace-stu a adeca accepta de base bugetulu si cu tote aceste lu combate, positiu-ne false acest'a, ca-ci daca l'accepta, ar trebui se se marginesca la emenda-mente cu ocasiunea discussiunii par-tiali, atunci neci drept'a camerei nu ar semti trebuit'a d'a-si tramitte vetera-nii in lupta, restringandu-se la respin-gerea atacuriloru ce i-ar veni d'in par-tea stangei extreme. In alte tierre par-lamentarie oppositiunea cerca lupt'a numai pentru triumfulu cutarei ces-tiuni de principiu si neisbutindu aci nu-si rispesce multu poterile cu cestiuni secundarie. In camer'a Ungariei inse place vorb'a mai totororu partiteloru, da aici apoi resulta pucinu chielmu si multe teritii, de aici pucinulu sporiu ce se vede in tote lucrarile legislati-unii. Oper'a cea mare a codificatiunii nu se va poté astfelu termina neci intru una diumetate de seclu, mai allesu dupa gressfele expermente ce face ministerulu cu pregatirea proiecteloru de lege. Mai nainte proiectele de lege se pregatiau in gremiulu ministerului resp. de functionarii sei, caroru-a li-se mai adagea si cate unu membru allu parlamentului, vediendu inse ca lucra-rea nu inaintedia, ministerulu cu ince-putulu acestei sessiuni numi una com-missiune ad hoc, care inca nu sporesce si estu-modu tierra geme si suffere calamitatile unei situatiuni abnorme, incurcata fiindu in labirintulu unei am-estecature de legi, unele feudali, al-tele mai moderne si altele peteciture formali, d'in cari judecatoriulu all'ega dupa placu sau nu observa neci un'a, ci urmedia dupa bunu placulu seu. Pote fi ca asiá place ministerului si insu-si ma-joritati Camerei, ca-ci de nu li-ar veni bine la socotela numai ce ar mis-ca ce-ya spre schimbarea acestei stari abnorme. — Intr'alte tierre, la tem-pulu seu, altmintrea s'au namatu cu crearea legiloru, s'a pasu adeca premie pentru cele mai bune proiecte de le-gi si lucrarea s'a facutu si mai cur-rendu si mai bine. De siesse anni Un-gari'a au spesatu apprope 300,000 fl. pentru osebitele comissiuini codificatorie si rezultatulu este apprope nullu, daca acea summa considerabile s'ar fi im-partitu in premie de cate 20, 15, 10 etc. mii de fl. asta di cea mai mare parte a legiloru ar fi gat'a. Tragemu attentiunea ministerului si a Camerei a supr'a acestei impregiurari, speran-du, ca se va gasi cine se initiedie ori in sinulu ministerului ori a Camerei acesta idea carea ni-se pare ca mai bine ar respunde scopulu decatu pro-cedur'a actuale de tamandare.

Essecutarea legii de instructiune pentru scolele populari intempina con-tiune plansori si gravamine. Ministerulu culteloru si a instructiunii publice, pentru a se convinge despre addever-ulu numeroseloru reclamatiuni, do-rintie si pretensiuni parte aparute in diuarie, parte cuprinse in petitiuni si representatiuni, voiesce se adune una

comissiuine de enqûta (cercetar) care va ave insarcinarea d'a se ocupá cu cestiunea meritoria „Ore facia cu im-pregiurările amintite mai susu, nu sub-versedia inca de acum necessitatea d'a se suppone unei revisiuni art. de lege 38 d'in 1868? si daca da, atunci cari parti alle acelei legi ar' trebui se se suppona neintardiatu revisiunii? Cre-demu ca D. ministru Trefort, care se ocupa cu tota seriositatea de impor-tantele agende alle ressortului seu, va chiama in acesta comissiuine nu numai pre organele de invetiamentu suppose de a dreptulu ministerului seu, ci mai allesu va portá grige ca osebitele con-fessiuni d'in tierra se fia bine repre-sentate in acea comissiuine, adeca prin barbati de specialitate si in nu-meru de ajunsu, ca-ci numai estu-modu va aflá ceea ce cerca, addever-atele scaderi alle legii, care indata dupa promulgarea ei au intempinatú atát'a resemti si displacere.

Dupa famos'a scrissore cerculare a ministrului de interne prin care toti prefectii sunt invitati a supraveghia strinsu tote ramurile administratiunii politice, pentru care i face totodata respundietori si pentru cá acesta sar-cina se o pota implini mai usioru i invitasse a-si tiené resiedinti'a perma-nente pre territoriulu prefecturei, — mai multi d'intre prefectii actuali cari prevedeau ca nu voru poté implini tote cate li cerusse ministrulu, si d'edera demissiuinea. Cu acesta ocasiune diu-ariete officiose, d'in incidentulu demis-siunii prefectului d'in Ugocia obser-vara, ca acestu locu nu se va mai suppleni, pentru ca guvernulu are in-tentiuinea d'a incorporá acestu comitatu de pucina estensiune cu altu comitatu vecinu, ceea ce are se se faca si cu alte comitate mai merunte, de unde firesce ar' urma apoi, ca comitatele celle mari (d. e. Biharia, Torontalu, Baciu, Trencinu, Pest, etc.) pentru in-lesnirea administratiunii se se imparta in doue. Va se dica ministerulu ac-tuale are, precum se vede, vointi'a resoluta d'a intreprinde arrondarea comitateloru, ceea ce si deputatii rom. cerusse in cunoscutulu proiectu de lege allu loru, dar' firesce nu numai pentru inlesnirea administratiunii, ci si d'in altu punctu de vedere, adeca d'a se arrondá comitatele, catu s'ar poté si dupa nationalitate, ca-c- numai asiá s'ar poté essecutá bine legea de na-tionalitate! Avemu temerile nostre in-temeiate ca ministerulu gonesce si alte planuri, a fara de inlesnirea ad-ministratiunii, adeca d'a slabi si mai multu nationalitate, cari se paru a fi prea compacte si prin urmare ca ob-stacle in callea magiarismului si a magiarisarii. Asta data signalisamu reulu imminente, la tempulu seu vomu vedé daca temerile nostre au fostu s'au ba fondate pre esperienti'a trecutului.

Se scie, ca cu ocasiunea des-batterii proiectului de lege despre reg-ulara referintieloru colonicali, para-grafi 14 si 25, cari tratedia despre colontele secuiesci, fusesse lassati in suspensiu si se relegasse la comissiu-inea centrala spre a i formulá de nou in intiellessulu indrumarii date de ca-mera si mai favorea colonistiloru. Ace-sta cestiune s'a resolutu acum defini-vu. Comissiuinea centrala, compna d'in repportorii sectiuniloru, s'a allaturatu la propunerea lui Carolu Eötvös, dupa

crea colonizaturile celle, cari au fostu cesse colonistiloru pentru totu-di-un'a, seau la cari prestatiunile an-nuali n'au potutu se suferie nici una schimbare, se impartu in doue cate-gorie. De prim'a categoria se tienu acei colonisti, cari sunt in stare a are-tá prin documente estensiunea posses-siunii loru estravillane; acesti-a potu rercumpera, nescirbitu atatu possessi-urile intravillane catu si celle estravil-lane. De categoria a dou'a se tienu acei colonisti, cari nu sunt in stare a dovedi prin documente intinderea possessiunii loru estravillane. Ce e dreptu, acesti-a in-a-si potu rescumpe-rá possessiunile atatu intra catu si es-travillane, inse sunt obligati a rein-torce comunitatiloru seau besericeloru, cari au dreptulu de prima proprietate a pamentulu colonicalu, in locu de summa de rescumperare, una parte a possessiunii estravillane, — si anume acolo, unde prestatiunile annuali s'au solvitu in bani gat'a, seau in naturalie si in bani gat'a, se se reintorca ca desdaunare pentru rescumperare diu-metate, era acolo, unde prestatiunile s'au solvitu numai in naturalie, a trei'a parte a pamentulu estravillanu. — Ambii paragrafi modificati si emendati s'au desbatutu apoi in siediinti'a de la 16 Jan. a camerei reprezentantiloru si s'au acceptatu cu emendamentulu, ca la ca-su, candu averea comunale cascigata dupa pamenturile estri si intravillane s'ar impartí, colonistii se nu aiba, dreptu d'a cere vre o parte. Atatu com-missiunea, catu si diet'a au fostu de parere, ca in modulu acestu-a se va assecurá pre de o parte esistinti'a comunitatiloru colonicali, era pre de alta parte a creditu, ca astfelu se voru poté complaná mai usioru differentiele ce s'ru nasce cu privire la possessi-urile estravillane, cari s'au occupatu in modu nelegatu, seau fora consecutie-mentulu primulu proprietariu. Cesti-ne daru nu s'a resolutu chiaru dupa cum ar fi doritu deputatii romani (con-formu propunerii prezentate prin dep. Nemesiu), s'a facutu inse insemnata emendare a legii in favorea colonisti-loru cea ce abiá s'ar fi intemplatú fara actiunea venita d'in partea dep-utatiloru rom. Dlui Ionu Puscaru i compete meritulu d'a fi trassu atten-tiunea deputatiloru romani, dandu-li, ca unulu ce cunoscea impregiurările, informatiuni si desluciri in asta ces-tiune de vietia pentru mai multe mii de romani d'in pamentulu secuiescu.

Vendiarea Padurilor dis-trictului Nasaudanu.

D'in ver'a annulu trecutú adfimu mereu vorbindu-se despre negociati-urile ce se facu intre unu consortiu de financiari si intre reprezentantii dis-trictulu Nasaudanu pentru cumperarea pre 80 de anni a paduriloru districtu-ali, cari cuprindu vastulu territori de 300,000 jugere, adeca ca la 24 mille patra'e. In diffele aceste intiellessera-mu d'in fute credibile, ca negotia-tiunile s'ar fi inchiatu, contractulu ar' fi gat'a si nu s'ar mai recere decatu ratificatiunea d'in partea districtulu, ceea ce inca are se se faca cu occa-siunea cellei mai de aproape congrega-tiuni generali a districtulu. Dupa celle ce au transpiratu pana la noi, — ca-ce in publicitate nu scimú se se fia

attinsu*) acesta cestiune, — aflamu ca vendiarea s'a facutu intru adeveru 200,000 jugere se punu la vendiare cu tai-atura (turnus) pre 80 de anni, pentru bac-catellulu pretiu de 47 fl. pentru unu ju-geru, adeca 7—9 millione de florinti, v. a. — Multi banni 7—9 millione! dela unu bunu ce pana acum nu addeca neci unu venitu districtulu, era cu 7, si respec-tivu cu 9 millione se voru face mi-nuni pentru inaintarea si prosperarea districtulu! Institute, fondatiuni, etc., se voru infintia. Se dice ca asiá ar-gumentedia asta-di corifeii districtuali.

Este adeveratu ca 7. sau 9 millione fl. sunt multi bani si multe lucruri bune si folositorie se potú intreprinde cu ace-sta summa pentru inflorirea districtu-lui; intrebarea inse nu este aci: daca summa este frumosa si cate lucruri bune se potú face cu acea summa, ci intrebarea este: Ore vendiarea fa-ce-se cu bune conditiuni? ore distric-tulu nu se pagubesc? La aceste in-trebári respundemu noi categoricu ca vendiarea se face cu conditiuni catu se po-te de rellé si pagubitorie districtulu, si ceea ce affirmamu, vomu si probá, ca districtuali Nasaudani se se des-cepte pana inca nu este tardfu.

Ca on. cetitori, intre cari si domni districtuali d'in Nasaudu, se ne intiel-lega si se credia vorbeloru nostre, vo-mu reimprospeta casulu cu vendiarea paduriloru granitiareci d'in Croati'a. Acesta cauza celebre facusse la tem-pulu seu multa sfora in tierra si nu va fi scapatu inca d'in memoria. Ministerulu Cislaitanu negociasse cu unu consortiu, — buna ora ca Nasau-danii asta di, — care pentru celle 30,000, adeca numai trei die-ci de mii, de juguri, offerisse 6—7 millione fl. dar unu functionariu, omu de specialitate, trasse attentiunea mi-nisteriulu Translitanu, — care inca aveá interesse de apperatu, avendu acellu territori militarescu, a se in-corporá dupa civilisarea lui, cu Croa-tia, si prin acest'a, firesce cu Ungari'a, ca parte a regatulu ung. — arretan-du-i ca valoarea acelloru paduri este cu multu mai mare si ca prin urmare cu acestu pretiu sa pagubescu grani-tiarii. La intrevenirea ministeriulu ung. si dupa multa larma ce se fece prin diuarie si celle doue parlamente, mi-nisterulu Cislaitanu ordonná a se tra-mitte noua ancheta carea se pretiues-ca de nou valoarea paduriloru; Se fece si se pretiu la 26. millione (adeca valore mai multu decatu intreita) dar neci acesta summa nu multiumi, se ordonná a trei-a ora anchet'a si pa-durile se pretiura la 33! millione fl. summa ce in fine afflandu-se multi-mitoria servi de base la contractulu de vendiare. — Avemu se observamu aci, ca consortiulu si cu acestu pretiu in-ca scadiendu se tote spele, au avutu unu cascigu curatu de 25%!

Acestu essemplu l'am reimprospeta-tu pentru ca si laicii se pricepa cum

*] In momentul candu scriemu acestea ni veni la cunoscutia ca in Nr. de asta-di a diuariulu „Magy. Ujs.” se publica una co-rrespondintia, in carea se cuprindu urmatoriele date: d'in vastulu complexu de 300,000 jug. numai 150,000 jug. s'a pasu la vendiare cu taiatura (turnus), de 80 anni, era pretiulu unu jugeru differese de la 47—80 fl. dupa calitatea lemneloru. Va se dica, socotindu-se jugerulu cu 60 fl. (ca cifra de mediuocu) resulta massimulu de 9 millione florinti, prin urmare totu summa de la 7—9 millione fl. Red.

se pote pagubi statulu, corporatiunile, ori si particularii, daca n'au deplina cunoscintia despre valoarea averii ce se affla in manile loru.

Padurile Nasaudaniloru sunt pa duri primitive, cuprindendu immensa avutiã in sinulu loru si sunt bogate nu numai in lemne de cladiri, ci si de mobilie pretioase, ba de manufacture de felurite obiecte de galanteria, asiã d. e. frassinii (habkörösfa, Eschenholz, Bois de frêne), in multime considerabile si in esemplarie allesse. — Unu trunchiu sanetosu de frassinu transportatu la Londonu valoredia 1000 franci si mai bine! — Acum, luandu in consideratiune greutatea exploata-tiunii si departarea, cellu pucinu actualminte, de callile ferrate, precum si acea impregiurare cã lemnele d'in Croatiã fiindu apte pentru navi (corabie) au totodata si valoare mai mare, nu vomu gressi totu-si daca valoarea paduriloru Nasaudane in complessu de 200,000 de jugere o vomu pretiu-o cellu pucinu la 50—60 milioane de florinti, v. a. era 150,000 jug. cellu pucinu la atãt'a cãtu valorasse 30,000 jug. croaticã adeca 33 millione de fl. Dar' potemu pune, fãra essagere, 40 millione florinti, ceea ce este de 5—7 ori mai multu decãtu summ'a ce se offerese si care, dupa cum se spune, s'ar fi si acceptatu de cãtra plenipotentiati districtului, cari au negociatu vendiãrea.

Ni facemu detorintã de publicisti de a appellã la mintea cea sanetosa a Nasaudaniloru, cã bine sè bage de sama, a) cã facu vendiãrea p re 80 de a n n i, adeca unu timpu acestu-a la a carui espirare unu singuru lemnu va valorã 47 de florinti, ce ar' primã asta-di pentru unu jugeru; b) sè ièe in consideratiune, cã territoriulu cellu vastu de 200,000 jugere, cu scumpu sange si cu multa ostenela s'a cascigatu pre sam'a districtului si cã valoredia indiecitu mai multu decãtu li-se offerese, prin urmare congregatiunea sè nu ratifice neci decãtu vendiãrea cu aceste conditiuni pagubitorie; cu unu cuventu: sè nu lasse a se pagubi prin judani, ci se caute a se face vendiãrea cu conditiuni mai favorabili pentru districtu, adeca cu unu pretiu apropiatu valerei bunului.

De altmintea ministeriulu, cui actulu de vendiãre trebe sè i-se substerna spre approbare, va luã informatiune secure despre valoarea paduriloru si suntemu siguri cã va refusã approbarea sa acestui actu de vendiãre.

Dixi et salvavi animam meam!

C a t o n e C e n s o r .

Organisatiunea fund. reg.

Toti cetatienii fãra osebite de credentia politica seau confessionalã, afara de sassii fundului regescu, de multu dorescu si ascèpta radicalã organisatiune a fund. reg. ajunsu statu eschisivu sassescu. De la 1867 neinceptatu s'a totu buccinatu acèsta organisatiune, si pana in momentele presente totu numai buccinari au remassu; cã ei sassii, acesti maestri ai intrigeloru, nesufferindu cã si romaniloru d'in fund. reg. sè li licuredie radiele sorelui dreptãtii si allu adevèrului, prin machinatiunile loru nenumerate si nemesurate totu de un'a au potutu escitã volbure innaintea ochiloru si a oprã aerulu de la urechile domnitorului si a poterniciloru dillei cã acesti-a sè nu vedã si sè nu audã sufferintiele si plansorile romaniloru appesati de crassulu despotismu allu veneticiloru flandrensi.

Nu voiu sè amintescu, cã acesti fii adoptivi ingrati ai Transilvaniei, cu tote aceste succese ajunse, dupa spatele tierrei si a guvernului, totu-si si asta-di se presinta Europei credule, cã cetatienii innocenti, appesati si ammenintati de toti si de tote. Ba, prin astfelu de lamentatiuni crocodilice au potutu insiellã si anim'a unui eminente publicistu liberalã, a unui d'intre rarii luptatori intrepidi pentru adevèru si

dreptate, a lui Fr. Schuselka, redactorele „Reformei“, demnulu fiu allu as semene multu cercatului regatu Bohemiã.

Impacientia cu care se ascèpta organisatiunea fundului reg. ni pote espicã cerculatiunea atãtoru faime s scrii, parte aproape mangaiatoria, parte neindestullitoria despre acèsta organ sat. Faim'a recentã, publicata de foiele officiose, este „cã tote municipiile fundului reg. voru remanè si mai departe sub unu comite supremu comunu“, era dupa alte puncte ominosulu proiectu de lege, se vede a lassã pentru guvernũ anumite usitie de essire si intrare, si pre romanii (250,000) a-i impinge d'a suscepe, lupt'a adeca d'a continuã cu incordate poteri contra sassiloru armati si provediuti cu bituri si pumnarie.

Atãtu-a este cãtu a transpiratu in publicitate; inse acestu atãtu-a este punctulu primu, un'a d'in principalele loviture, ce cadu cu vehementia a sup'ra motivatoru acceptãri si sperantie alle civiloru romanii.

Daca acèsta recentã fama aru fi adevèrata, deca cuventulu corpu s'aru face; atunci pre celle 250,000 romani, totu atãti-a fii devoti patriei, fideli si probati cetatieni ai imperiului, laboriosi si diligenti factori ai statului, i ascepta era cup'a impluta de amaru si veninu; i ascèp'a d'in nou incuisitoriuu jesuitiloru Interani d'in fund. reg. Era parintiesculu guvernũ, acèstu guvernũ ungurescu constitutionale aru fi commissu nu numai piramidala imprudentia si neprecautiune, ci aru fi datu lumei si tierrei nou documentu despre intentiunile salle neconstitutionale, despre pornirile salle in veci ne patriotice si reutatiose facia de unatiune, de unu factoru allu tierrei, appesatu si torturatu la tota miscarea. Mai multu, mai degradatoriu; acestu guvernũ aru fi documentatu supremulu miserabilitãtii salle, nefindu destullu barbatu, d'a resiste cantãrii Sireneloru; d'a dã peptu, conformu chiamãrii salle, cu remasitiile feudalismului d'in evulu mediu, cu Ritterii mascati ai celloru siepte castelle; cã-ci faimosele 12 puncte, faurite si subscrisse de sassii intre murii cetãtii Mediasului, au fostu vocea de desperatiune a liliaciloru, produsu prin pretins'a resarire a luminei adevèrate, a dreptãtii severe, prin apropiarea dillei de pocaintia pentru negrele si nenumeratele peccate, commisses de 7 seculu.

Seau dora chiaru asiè este vointia guvernului ung. seau dora grandiosulu pronunciamentu allu pressei, alu poporului magiaru, este numai gasconaria, este numai mascarada; seau dora tote aceste sunt planuite numai spre exploatarea lupteloru, adeca debilitarea romaniloru? Daca aceste nu sunt amagiri, apoi atunci neci unu cunoscutoriu conscientiosu allu Istoriei patriei si natiuniloru ei nu pote sè nu vedã firulu rosiiu, intendiendu-se de la Turda d'in 1438 preste tote tempurile pana la Budapest'a 1873; firulu rosiiu allu uniunei celoru trei natiuni contra poporului romanescu, medu'a Ardelului.

Organisatiunea, ce e dreptu, inca nu s'a inieplatu; ni remane inca numai sperantia ce o mai avemu in bine; inse la astfelu de faime neasceptate, pote cã autentice, sinceritatea si bunavointia nostra ni dictedia a nu retacè apretãrile si justele dorintie alle nostre. Amagirea in acèsta privintia nu o dorescu mai bucuosu, decãtu cei ce dorescu dreptate; daca inse acesti-a totu-si nu s'aru amagi, atunci partenitorii programmei de la 1438 fia convinsi, cã romanii d'in fund. reg. voru golf si acestu pocalu alu amaritiunii; si sum convinsu cã tariã sufletului loru, perseverantia si credentia neclatita in santiem'a causei, pentru care voru continuã lupt'a cu fortie immulite, i va ajutã a innaltia cãtu de currundu flammur'a invingerii. Inse atunci vae victis! vai celloru, cari neci in acestu momentu nu voru cu-

ratã anim'a loru si nu voru dã in ea locu iubirei fratiesci!

Valeriu

Camer'a reprezentatoru Ungariei.

Siedintia de la 17. Jan. 1873.

D'in siedintia acestã avemu forte pucinu de repportatu. Presiedintele, provocatu de Josifu Madarasz, roga pre deputati, ca de aci inainte, la tempulu determinatu pentru deschiderea siedintieloru, sè fia toti de facia, cã-ci la d'in contra va luã mesurile ce se preseriu in §. 169 allu regulamentulu internu, adeca va ceti catalogulu.

La ordenea dillei au fostu in primã linia repportulu commissiunii petitiunarie a sup'ra petitiuniloru desbatute de dins'a. Celle mai multe petitiuni se tramitta la ministeriele respective. Dupa aceea proiectulu de lege despre procurarea contingentulu de cai necessariu pentru armata in tempu de mobilizare si cellu despre colonisti se accepta si in a treiã cetire, si cu acestã sied. se redica la 12 ore.

Siedintia de la 18. Jan. 1873.

Dupa-ce camer'a trece preste formalitãtiele stereotipe, cari se ivescu in fia-care siedintia, repportorulu commissiunii permanente comunica, cã deputatii c. Al. Teleki, Teod. Mandics si c. Ios. Zichy sunt verificati, inse cu reservarea terminulu de 30 de dille pentru insinuarea protesteloru eventuali. Litterele credentiuale alle lui Al. Máday s'au predata unei commissiunii judiciãri, de-ora-ce contra alegerii lui a si sositu unu protestu.

Camera trece apoi la ordenea dillei si incepe desbatterea generalã a sup'ra bugetului pre annulu 1873. Cu bugetulu d'impreuna are sè se pertractedie si proiectulu de resolutiune allu lui Helfy, prin care se propune respingerea bugetului.

Colom. Széll, repportorulu commissiunii financiarie ièe cuventulu si prin unu discursu mai multu generalu decãtu detaiatu areta deosebitã ponderositate ce jace in desbatterea bugetului de pre annulu curinte, si in fine recomanda camerai a primã repportulu si propunerile commissiunii financiarie.

Ministrulu de finacie Kerkapoli inca si-a reculesu pre diu'a de asta-di tote poterile fisice si spirituali si prin una lunga vorbire areta starea financiãra a tierrei, cum a fostu ea in annii trecuti si cum se affa asta-di. Elu recunosce, ce e dreptu, cã situatiunea financiãra e grava si destulu de critica, inse caus'a acestui reu dsa nu vrè sè o affe nicedãtu in manipulatiunea ordenariului, ci in a estra-ordenariului. In fine ministrulu promitte reformarea toturoru contributiuniloru si mai vertosu darea de pamentu, carea este cea mai momentosa, precum si regularea catastrelului, si la inchiare recomanda bugetulu spre primire.

Siedintia de la 20. Jan. 1873.

In siedintia de asta-di se continua desbatterea generalã a sup'ra bugetulu pre annulu 1873.

Ignatiu Helfy, care in numele seu si allu amiciloru sei de principiu d'in stang'a estrema a fostu facutu o propunere pentru respingerea bugetului, iea cuventulu si dupa-ce si motivedia propunerea pre largu, o recomanda camerai spre primire.

Stefanu Gorove, inca vine a luã parte la desbatterea generalã a bugetului, inse dins. lu vede starea financiãla a tierrei in colori mai imbucuratorie si mai favorabile decãtu insu-si ministrulu de finacie, pentru aceea nici nu vrè sè scia de a o asemene propunere ca a lui Helfy, ci fãra nici unu scrupulu accepta repportulu commissiunii financiarie spre desbattere specialã.

Dupa aceea se scolã oppositionalulu Paulu Móricz si pre de o parte areta çausele cari au produsu calamitateã financiãra, era pre de alta parte fece unele propuneri pentru vindecarea reului. Intre altele propuse stergerea monopolulu de tabacu si inlocuirea lui prin dare directã, si vinderea bunurilor statului. In fine oratorele polemisedia contra propunerii lui Helfy si dice, cã bugetulu trebe votatu, de-ora-ce nu se scie cãtu va mai durã vietia efemera acestuiu ministeriu si apoi dsa nu voiesce ca boulu ministeriu sè guvernedia fãra bugetu.

Ultimulu oratoru in siedintia de asta-di este Z s e d é n y, care inca, dupa una vorbire lunga si lata, primesce repportulu commissiunii financiarie pentru desbattere specialã. — Siedintia se redica la 2 ore.

Siedintia de la 21. Jan. 1873.

Desbatterea generalã a sup'ra bugetulu pre annulu 1873 se continua.

Iuliu Schwarcz, omu allu reformeloru si neobositu anteluptatoriu pentru cultivarea generalã, inca ièe cuventulu la obiectulu d'in discussiune si dupa-ce si-dã si dinsulu parereã despre starea deplorabile a financiiloru tierrei, roga pre guvernũ ca numai daca sè somte capace a vindecã reulu pre venitoru, sè mai stèe la postulu seu, la d'in contra ar face bine sè dimissuonedie.

In siedintia de asta-di mai vorbescu Ludovicu Csávolszky d'in partea oppositiunii, care, dupa ce insira o multime de recriminatiuni basate, inca provoca pre ministeriu sè demissuonedie, — apoi guvernamentalii Franciscu Pulszky si professorulu de la facultatea juridica Iuliu Kautz. Cestu d'in urma desfasiura pre lungu si latu cestiuniile: Cum stãmu in privintia financiãla in genere si specie? Basate sunt recriminatiunile cari s'au facutu cu privire la starea financiãla? Si ce ar' trebui sè facemu spre delaturarea si vindecarea reului? — Responsulu seu pre scurtu este, cã situatiunea financiãra nu e asiè de ingrigitoria, precum se crede, recriminatiunile si vaetãrile d'in partea oppositiunii sunt nedrepte si nefundate. — Sied. se redica cãtra 2 ore.

Napoleonu III. †

Esilatulu de la Chislehurst, Napoleonu III. mori in cursulu unei operatiuni dozerose, asiè numita litotropia, (capetasse petra in basica), carea s'a intreprinsu de operatorii cei mai insemnati d'in Angliã si Franciã. Primele bulletine detaiate cari le-a publicatu diariulu „Gaulois“, faceau pre tota lumea a sperã, cã rezultatulu experimentulu de terribila operatiune va se fia favorabilu, inse indata dupa a douã incercare starea pacientulu s'a schimbatu in urm'a inveninãrii adului. Morbulu acestu-a allu repausatulu imperatore erã in vechitu; inca pre tempulu splendorei si potestãtii salle dorerile lui de multe ori au inuafatu trica panica in lumea politica si financiãla. In urm'a sondãriloru facute pentru intreprinderea operatiunii, a carei victima cãdiu Napoleonu, doctorulu Thompson dechiarã, cã nicedãtu nu pote sè pricepa, cum imperatorele a potutu sè sieda la Sedanu siese ore pre calu, fora nici unu momentu de intrerumpere; de buna seama a trebuitu sè sufferia torturele celle mai infricosiate. Ce rolu insemnatu potu se joce in isto ia o asiè petra d'in besic'a acestui omu! Cine scie cã in acea di, funesta pentru Franciã si pentru cellu d'in urma Napoleonidu, nu s'ar mai fi facutu o incercare ultima si desperata cellu pucinu pentru salvarea onorei armeloru, daca torturele terribile n'aru fi nimicitu coragiulu acellui barbatu, care atunci, in diu'a de la Sedanu, erã inca consideratu cã imperatore! — Multi voru fi cunoscutu mai pre largu biografiã acestui mare barbatu, inse nu va fi de prisosu, daca la asemenea ocasiune vomu reproduce aici unele notitie biografice a sup'ra faseloru principali, prin cari a trecut elu in vietia sa.

Carol Ludovicu Napoleonu Bonaparte — cã imperatu allu francesiloru Napoleonu III. — s'a nascutu in 20 Aprile 1808 in Parisu, strad'a Lafitte Nr. 9, ca allu treilea fiiu allu regelui de Holland'a, Ludovicu Bonaparte si allu Hortensei de Beauharnais. Dupa perderea de la Waterloo a traitu elu cu mama sa in Augsburg si dupa aceea in Elvetiã. Dupa moartea ducelui de Reichstadt (22 Juliu 1832). pasã ca pretendentu la coronã francesa. In 1836 s'a asiediatu cu locuintia in Baden in citadelã Arenenberg langa Bodensee, de aici apoi intreprinsu famosulu complotu d'in Strassburg, in urm'a carni-a fã deportatu in Americã de nordu.

In annulu urmatoriu se reintorse era-si in Europã si se asiedia de nou in castelulu seu de langa loculu numitu, dar' in urm'a reclamatiuniloru d'in partea francesiloru in Octovre 1838 trebui sè parascescu acestu cuibu si sè se duca in Londonu. Doui anni dupa acestã, cu vre-o cinci-dieci de aderinti de si sei debarcã

in Bolonia si cu proclamatiunea sa despre imperiul napoleonianu facu fiasco, fu apoi prinsu si transportatu la Parisu, unde camer'a pairiloru lu condema pentru crima de lesa-majestate la inchisore pre vietia in castelulu Ham. Dupa inchisore de siese anni in 25 Maiu 1846 i successe a fugi in Angli'a unde remasse pana in 1848 candu in lun'a lui Februariu erupse revolutiunea in Parisu. Dupa ce adunarea nationale respinse decretulu prin care se propunea esilarea familiei Bonaparte, Luis Napoleonu fu alesu in acea adunare, in 24 Septemvru sosi la Parisu, si in 26 Sept. intră in adunarea nationale. In 10 Decemvre fu apoi alesu presiedinte allu republicei franceze pre patru anni, inse in 1851, candu vediu că adunarea nationale respinge propunerea relativa la revisiunea constitutiunii si astfelu romane imposibile realizarea sa de presiedinte allu republicei dupa esilarea aceluor patru anni, in noptea de 1 spre 2 Decemvre a acelu-a-si annu intreprinde „lovirea de statu“, dissolvă adunarea nationale, instală dictatur'a militara si restaură suffragiulu universalu. In 20 si 21 Decemvre 1851 fu alesu de presiedinte pre dicece anni si apoi inca in 21 si 22 Noemvre 1852 imperatore allu francesiloru, care demitate o luă elu in 1 Dec. sub numele Napoleonu III. si in 2 Dec. fu proclamatu. In 29 Januariu 1853 se casatori cu Eugeni'a Mari'a de Guzman, contessa de Teb'a (nascuta in 5 Maiu 1826), carea in 16 Marte 1856 i nascu pre uniculu seu fiuu Napoleonu Eugeniu Ludovicu Ioanu Iosifu. De la anulu 1853 pana la 1856 in aliantia cu Angli'a portă elu rebelu pentru Turci'a contra Russiei, in decursulu carui rebelu cercetă elu si pre regin'a Victori'a in Londonu. De la acestu tempu se succedara mai multe attentate contra lui. In 28 Aprile 1855 attentatulu italianulu Pianori in Charps-Elisée, in 8 Septemvre acelu-a-si annu attentatulu italianulu Bellamare in teatrulu italianu, in 2 Juliu 1857 s'a descoperitu una conjuratune italiana contra vietiei lui Napoleonu, si in 14 Juniu 1858 urmă attentatulu de bombe allu italianulu Orsini. La finea lui Septemvre 1857 s'a intelnitu in Stuttgart cu tiarulu Russiei Alessandru. In Juniu 1858 urmara conferintiele cu Cavour in Plombiers. In urm'a discursulu seu de annulu nou Napoleonu III. declară in 3. maiu 1859 că va da ajutoriu Piemontulu in resbelulu cu Austri'a, si dupa inchiarea păcii in 11. Juliu conveni elu prim'a data cu imperatorele Franciscu Iosifu in Villafranca. In annulu urmatoriu (1860) in dillele de la 15., pana la 17. iuniu avă una intelkire in Baden-Baden cu principele regente de Prussi'a, actualulu imperatore germanu Wilhelm I. care atunci la convenirea cu Napoleonu tū insocitu de toti regii si de mai multi principii germani.

Invitarea totoruru monarchiloru europeni la o conferintia se datedia de la 4. nov. 1863; acesta invitare la 1866 s'a repetitu de nou, inse totu-de-un'a fu respinsa, si asié de la 19. Januariu 1867 se datedia si asié numit'a „incoronarea edificiuului.“ In aug. 1867 avă locu convenirea de la Salisburgi'a intre imperatorele si imperatricea de Franci'a si imperatorele si imperatricea de Austri'a. Dupa declararea resbelulu francesu-prussescu in 19. iuliu 1870, Napoleonu III. parasi Parisulu in 28. iuliu si de atunci nici nu s'a mai reintorsu acolo. In diu'a urmatoria (29. iuliu) luă command'a suprema a supri' armatei franceze, care commanda o depuse inainte de lupt'a de la Sedan. In urm'a capitulatiunii de la Sedan, in 2. Sept. Napoleonu deveni prisioneru allu regelui Wilhelm, merse indata la Wilhelmshöhe, unde petrecu de la 5. Sept. 1870 pana in 19. Marte 1871. De aici se duse in Angli'a si in 20. Marte debarcă in Dover pre pamentulu anglosu, care i offeri locu de refugiu 1 annu 9 lune si 20 de dille.

Beisuiu, lun'a Jan. 1873.

Precum observămu d'in jurnalistic'a magiara, publicistii acelloru foie se ocupa forte cu vecinulu Comitatu Zarandu, si suntemu convinsi, că acēsta impregiurare resulta parte d'in correspondintie, parte d'in epistole private, essite de la unele neoplante ce s'au assiediatu pre acolo, pentru reslatiura intereselloru nu patriotice, ci maghiare, noi asemene de planta essotca consideramu pre Dnulu Fekete Ferencz, cu predicatulu fără de temeiu „Sólyom.“ Chiaru pentru aceea ca lumea sē cu-

nosca pre asemene cavalleri „Don Quixoti, della Mancha, adeca de la „Sólyom“ ni amu propusu sē facemu cunoscuta biografia numitulu cavalleru de aventura.

Spunendu adevēnulu, eu n'am cetitu declaratiunea Dnului Fekete publicata in „Pesti Napló“ nrulu 237 d'in annulu trecentu, carea a scrisu-o in privint'a originei salle genetice, pre la noi inse relativu la acēsta se sciū urmatoriele: In annulu 1862 sēu 1863, Fekete Lőrincz, tatalu Dnului Fekete Ferencz, profcarea l'am cunoscutu bine, [unu omu negru, cretiu la peru, si stricatu la unu ochiu] l'a fostu rogatu pre protojudele oradanu de atunci, (carele eră romanu] sē-lu applice de notariu in atare cercu seu comuna romana, la ce fiindu intrebatu, că scie limb'a poporului, respunse romanesce „Dnule! eu sum romanu, inse sub episcopulu Vulcanu mi am cerutu si am primitu dimissiune la ritulu latinu, pentru că me am casatoritu cu femea rom. cat.“ dupa aceste cuvinte numitulu protojude l'a intrebatu că Fekete Ferencz Sólyom este fiulu seu? la ce au respunsu cu „da.“ Credemu că fostulu protojude, carele se afla in vietia, si de la carele amu auditu aceste tote, in casa de lipsa nu ne va da de minciuna; de unde se vede că Dlu Fekete (Sólyom) este nascutu d'in tata romanu: carele neci candu nu s'a scrisu Sólyom-Fekete, ci numai Fekete, acestu predicatu si l'a luat fiulu, de la cetatiunea Sólyomvár, departe de orasiulu Alesdu, că-ci mi se pare tata-seu au servitu pre acolo ca notariu, seu spanu dominale. Altmintrea Dnulu Fekete (Sólyom) pre aici prin Bihari'a, inaintea mai multoru romani intelligenti s'au dechiaratu că „de j a m e t a t e e r o m a n a n u.“*)

Noi nu voimu sē ni-lu reclamămu de allu nostru, fia acelloru-a de cari s'a lipitu, că-ci candu essu cei nesantitosi d'in o societate, aceea atunci se curatia, si noi voimu sē fimu curati de caractere, caroru li e rusine de originea genetica, că-ci acelle totu-de-un'a au fostu, sunt si voru fi slabe, ce facia cu Dlu Fekete Ferencz si prin aceea potemu documentă, că aici in Bihari'a, ca cellu mai aprigu Tiszaistu, au fostu redactore foiei „Bihar“, foia par excellēce antigverniale, si estu modu au figuratu ca cellu mai mare patriotu liberalu, independinte; era acum'a pentru unu ossu de rosu au intratu in falang'a guvernamentaliloru, si sub acesta masca tinde a negri pre romanii Zarandani; guvernulu de Pest'a inse se folosesc de astfelu de plante, ma le cresce le nutresce, numai sē vedea apoi că mai tardiu sē nu bēe mustulu de cucuta d'in elle.

S u d r i g e a n u.

Clusiu, in 26. dec. 1872.

(Fine.)

Dupa siedinti'a comitetulu cottense d'in dec. a. c. dupa prandiu s'a tēnutu si siedinti'a

*) La alegerea de deputatu d'in 1869. venisse si D. Fekete d'impreuna cu mai multi cortesi magiari d'in Oradea-Mare la Ceic'a unde cu tote că nu aveă dreptu de votare, totu-si cortesiiau in partea tiszaistulu Tokody. Vēdiendu inse dupa amedia-di la 1. ora, că Tokody nu potă adunā mai multu de 90 voturi, D. Fekete veni a salutā pre Romanu, facundu-i omagiee salle magulitorie, intra cari „am venit, disse, ca sē vediu pre allegatori acestui cercu elect. despre cari se vorbescu atate minuni si m'am convinsu că este fanatisatu pentru Dta.“ etc. Romanu multamindu-i pentru fericitari i observā romanesce „am auditu de la D. Rectoru seminariale (repausatulu I. Popu) că tat'a DTalle ar fi fostu dascalu romanescu in Bedeu, (satu nu de parte de Oradea-Mare), — astielu DTa inea esci romanu.“ „Nu voiu sē negu, asié este, respunse D. Fekete, dar' am devenitu magiaru.“ La ce Romanu sē margioi a-i dice ungresce „Nem oda Buda, Ólba Szürke! „ceea ce escitā illaritate intre ospetii adunati, cari si-potoliau fomez d'intr'o straitia, offerindu si Dlu Fekete mancare si beutura. — D. Fekete promissese că va descrie allegerea de Ceic'a precum merita, ca sē cunosca ungru adevēnulu si insuffletirea allegatoriloru acellui cercu, disciplin'a esemplaria, ordinea si preste tote „sobriestate“ acellui poporu demnu de admiratu. D. Fekete inse scrisse „Allegatori de Ceic'a sunt fanatisati in gradulu supremu! Renegatii renega, succesu si adevēnulu, acesta meseria D. Fekete o continua si asta-di D. comite Haller ni disse alalta eri „De candu au venit Fekete la Bai'a de Crisiu pacea au es-situ d'in Zarandu.“

D. Fekete face servitiile celle mai rolle guvernulu si magiariloru. Red.

*) A se vedi nr. trec. alu „Fed.“

consiliulu scol. Aici romanii inca nu s'a aretatu ineti, ci mai cu sama DD. protop. G. Popu si zelosulu protop. V. Rosiescu au luat parte activa in consultatiunile acelei siedintie. Zebaulu nostru protop. G. Popu a tēnutu si sinodu protopopescu. In siedinti'a acestui sinodu s'au pertractatu mai multe cestiuni de interesu scolasticu si hesericescu. Cu acesta ocaziune D. Vaida a facutu doue propuneri si anume: a) că sē se faca o adresa cătra Escel sa metrop. in carea sinodulu sē-lu roge ca sē mai faca pasi in privint'a conchiamari de multu si de toti doritulu Congressu, dar' si pana atunci sē convoce unu sinodu eparchiale.

Acesta propunere s'a primitu de intregulu sinodu, b.) Că sē se faca protocoale deosebite in fia-care comuna besericesca d'in acestu tractu, in care sē se inscrie toti acei crestini, cari s'au invrednicitu prin binefaceri si conlucrarea energiosa spre binele beserice si alu scolei, si sē se inscrie si pre venitoriu toti acei-a, cari voru escelā in asta privintia. Acestu protocolu in totu anulu intr'o dī anumita, intr'o dī de serbatoria, seu intr'o dī candu protop. se afla acolo in visitatiune canonica, sē se citeasca tēnendu-se una cuventare si parastasu pentru binefacitorii repausati, si sē cera de la Ddieu ajutoriu si gratia pentru binefacitorii inca in vietia.

Propunerea acest'a si-a motivatu-o d. Vajda cu aceea, că puendu-se acestu proiectu in lucrare, si esecutandu-se cu strictetia si solemnitate cuviintiosa cetirea numeloru si a fapteloru binefacitoriloru, prin acest'a nu numai s'ar aretā lumei, că nu suntemu ingrati, ci că suntemu recunoscutori, dar'a s'ar staruf prin acest'a indemnu la fapte bune in omenii nostri si s'ar promove binele scolei si alu beserice. Apoi atare protocolu inca si in privint'a istoriei nationale ar' servi la tempulu seu de unu sorgente forte momentosu. Mai departe, dice d. propunatoriu, că daca cele propuse de Dsa in siedintiele generali ale asociat. transsilvane, nu s'au efteptitu inca neci pana acum, ar' dori sē fia efteptita acesta partecica a propuneriloru sale baremu in protopopiatulu nostru. Acest'a s'a si acceptatu de intregulu sinodu. Totu cu acesta ocaziune la propunerea dlui Ladislau Popu, s'a deschisu o lista de contribuiuri pentru redicarea monumentulu la mormentulu marelui erou alu romaniloru si nemoritoriulu rege alu muntilor: Avramu I a n c u. La acesta contribuie au participatu cu mare inuflētre toti căti au fostu de facia in acestu sinodu. Bani adunati s'a si espedeatu prin D. protopopu la loculu destinatu.

Mai sunt de insemnatu pregatirele insufletitorie, ce se facu d'in partea junimei romane de-la universitate cu respectu la serbarea preserei anului nou. Despre acesta la tempulu seu nu voiu intarifi a relatā.

In siedinti'a sinodulu nostru protopopescu afara de cele de mai susu s'a relatatu d'in partea dlui protop. că fondulu scol. tractuale infintiatu inca in an. tr. acum stā d'in 136 fl. depusi in cass'a de pastrare; mai departe despre starea fondulu reuniei decentiloru tractuali. S'a decisu ca scolele tractuali in anulu acestu-a sē se preveda tote cu globuri romanesce; de-ora-ce cu cele-lalte requisite prescise de lege sunt dejā prevediute. S'a provocatu preotii tractuali ca sē porte diurnale romanesce pentru cultivarea loru propria si luminarea poporului. etc. etc. Domne, multe amu pote noi face numai discordi'a intre fratii de unu sange de ar disparē. Vedemu că de unu tempu era se virescu intre noi cetele confessionali. Multumita ceriulu inse, că intre intelligentii nostri de aici pana acum domnesce cea mai frumoza armonia.

Zelosii nostri protop. gr. cat. si gr. orientalu intru tote afacerile nostre nationale si scolari mergu mana in mana. Rivalisedia in zelu unulu cu altulu candu e vorb'a de caus'a nationale. In ajunulu adunārilor de comitetu si de consiliu scol. se intielegu fratiesce in privint'a procederei, ce au de a observā facia cu aperarea intereselloru nostre.

Că totu-si o data sē se curme desbinārele si cetele confessionali, ce se vodu a sē ivi pre ici pre colea intre fratii de una sorte si de unu sange, si acest'a numai spre daun'a mamei nostre natiune, carea neci candu n'a fostu asié incungurata de asupritori si de inimic prevediuti cu arme asié puternice că acum: modest'a mea parere e, că in respectulu buneii concordie stimatele redactiuni ale totoruru

diuarieloru romane puendu-se intr'o intielegere, pre ori ce cale, fia si prin convenirea resp. Domni redactori intru una conferintia, sē se statorasca, că in colonele diuarieloru romane sē nu se străcore neci unu feliu de articli seu correspondentie cari cuprindu in sine vatemari si certe confesiunali, fia acei articli tramisi chiaru si d'in partea unui papa infalibilu. Astu-feliu cugetu io că ar disparē ur'a si cert'a de confessionalismu, carea numai reu pote produce asupr'a scumpei nostre natiune.

J. M . . .

Ghier'la, in Jan. 1873.

Prea Stimatē Dle Redactoru; In Nr. 120 „Fed.“ an. 1872. apparū una observatiune, carea ne intristā pana la sufletu vedindu că DV. intru atat'a ati potutu fi de sedussi priu nisce calumnie, incātu ne faceti nedemni de panea romana, ba chiaru ne eschideti d'in sinulu duleei nostre natiuni.

Inso in numele dieptāti, trebuie sē ne ascultati si pre noi, si de ora-ce fără vina suntemu blamati si innegriti inaintea ou. publicu rom. Ve rogu cu tota onorea sē dati locu si acestoru orduri in pré stimatulu diurnalu ce ridiget.

Daca alumnii ungreni d'in seminariulu ghierlanu ar' avē o predilectiune cătra limb'a lui Arpad — precum suna isvorele DV. Dle Red. —, atunci si in anim'a loru ar' trebui că loculu primu sē-lu ocupe sentiulu de iubire cătra natiunea lui Arpad, că-ci numai d'intru acēsta pote isvorī aceea, ce inse se restorna cu totulu prin urmatoriele:

a) Cum-cā alumnii ungreni si-iubescu natiunea loru romana, si cum-cā sunt petrinsi de sentiuru curatu nationale se vede de acolo, că cetindu calumniele anonimulu „Brutu“ intru atat'a se indaguara si revoltara cu totii, incātu superioritatea fu silita a intrevēnt si a linisce spiritele astringundu pre „Brutu“ la retragerea calumnieloru salle.

Acum'a, daca ungrenii nu ar' avē sentiuru nationale romanescu, cum s'ar' poté ei aflā vetemati la blamarea unui sentiementu pre care nu l'au? Ore daca ungrenii ar' fi asié de rataciti si orbiti incātu sē fia gal'a a-si parasit natiunea, care i-a nutritu si crescutu cu scumpu sangele sēu, — si a trece in castrele infernali ale renegatiloru nu ar' inaliti ei ore numai d'in umeri la asemenea accuse? — nu si-ar' continuā callea suscepta — blastemata — mai incolo ammesuratu sentiementulu internu a loru si datinei tradatoriloru si renegatiloru? — dorē-i-ar' ore capulu ce ce va dice „Brutu“ sau altulu asemenea lui?

b) Inso superioritatea seminariale in care ve puneti increderea Dle Bed! că sē faca d'in noi romani, ar' fi commis crima facia cu natiunea, daca ea sciendu, că ungrenii ar' fi totu atātu de prepediti, — totu atāti-a pui de vipera in sinulu natiunei, si totu-si i-ar' suferi, ba i-ar' protege facundu pre „Brutu“ a-si retrage assertiunile false. Si totu-si ea i protege, dovēda că „Brutu“ nu a vorbitu adevērulu, ci a calumniatu.

c) Daca teologii ungrenii nu au simtiu nationale si nu-si iubescu dulcea loru limba materna, pentru ce s'au facutu cu totii membrii la Societatea „Alexi-Sincaiana“ si pentru ce collnca cu totii la inaintarea si prosperitatea acelei-a? ! . . .

d) Potemu servi cu esemplu viu, care numai in seminaru si numai priu conversare a invetiatu limb'a materna romana, — si cum ar' fi acēsta cu potintia, daca teologii ungreni aru avē in „genere“ predilectiune cătra limb'a lui Arpadu si daca ar' „ciotrică“ in dialectulu palocianu allu lui Attila, precum sunt calumniati de cătra „Brutu“.

Ne dore Dle Redactoru! ne dore pana in sufletu, că Ve-ati perdutu increderea in noi fără ca sē Ve fimu datu ansa la asié ce-va, inse conscientia nostra e liniscita.

Noi simtīmu, că pieptulu nostru este curatu de veninurile sentiementeloru fatale pentru mama nostra iubita: — simtīmu că in anim'a nostra e numai o iubirea si aceea e pentru religiunea si dulcea nostra natiune; — simtīmu că in acēsta iubire ni este unu tesauru atātu de propriu incātu nimene in lume nu ni-lu pote instrainā, unu tesauru atātu de splendidu, pre carele natiunea nu ni-lu pote tinunecā neci priu calumnie, neci prin tramitarea la „Debrecinu“ !!

Tramite-ti-ne ori si unde, că-ci noi in totu loculu că romanine vomu in facisiā. Romani ne-

unul nascutu, romani amu fostu, romani suntemu in intiellesulu cellu mai strinsu alu cuventulu si ca atari vomu se morimu!')

Aliceneanu.

Provocare Publica!

In Nr. 111. an. 1872. „Federat.“ essisse la publicitate unu articlu fauritu de D. Teodoru Buda, parocu si protopopu onor. in San-Giorgiu-Abrahi, in care d'in esperientia sa cea lunga — cu care i-place a se mandri, arreta cauzele neglijentiei si nepesarea de cultivarea teneriloru scolari romani, invinundu-se antaiu pre sine singuru, dupa aceea pre unii d'ntre preoti, dicundu „causa prima au fostu nepesarea noastra a unor preoti.“

Cum-ca Dia ai trecut cu vederea educarea prunciloru scolari d'in parochia-ti, peccatulu singuru Dtale ai de a ti-lu imputa, si nu ai dreptulu de a arunca cu petre si in altii, ca-ci nu urmedia, ca si altii se fia facutu asiá si de au facutu, pentru ce n'ai arretatu numele loru in publicu? pana candu remani unicu Dta in categoria nepesatoriloru, de carele ti-au placutu a te publicá.

Inuegabilu e ce e dreptu ca invetiatorii nostri, de comunu nu sunt bine dotati, dar se scii Die articlante! ca scolele nostre cu scolele statului nu pota rivalisa, inse totu-si invetiatorii nu atata se caiescu in contr'a dotatiunii miserabile, catu in contr'a greutati-loru d'a-si capeta lefa si in contr'a neregulatei frecuentari a scolari-loru. — Era ce se atinge de invetiatiunila de Abrahi, singuru marturisesci ca are 4 clase gimnasiali, si ca o preparandu absolutu, despre unu assemene invetiatiunila se presupune abilitate, si suficiente calificatiune de a poté fi invetiatiunila, ma ca este erore tuo judico te, ca-ci au nu Dta si inainte-mi l'ai laudatu ca e harnicu, abilu, ba si scientificu l'ai numitu? si numai inainte de acest'a cu doi anni ai inceputu a lu defaima, adeca de candu au intrevenitu ur'a amentita in articlu-ti intre d'insulu si Dta, carea adu-ti aminte numai, Die Bud'a, ca nimene nu ti-a causatu-o, ci primo primissimo econom'a Dtale, fema cu barbatu. A dou'a causa e ca Dta ai sfatuitu poporulu, pune-ti, Die Bud'a, manile pre peptu si marturisesci, ca ai facutu d'in interessulu propriu, ca d'in scol'a sa romanesca se faca scola unguresca adeca comunala, la ce invetiatiunila constantu ti-a statu in contra, si asiá ai cadutu de la domni'a ce pentru aceea ti-au fostu promissa, d'in acestea au urmatu, ca Dta l'ai deferatu la ordinariatu, era poporeni te-au deferatu pre Dta, cerandu si amoverati d'in parocia, d'in cari delatiuni ordinariatulu, avendu deplina informatiune, pre invetiatiunila in contr'a voiei Dtale lu tiene in statiune.

Dar' nu pota lasa neamentita causa a dou'a, unde Dlu Buda era in nr. plurale vobindu, dice „ca unii protopopi, cari cu ocaziunea esameneloru, si de au aflu in scola numai 15—20 de prunci s'au indestulitu daca 4—5 au sciutu ce-va d'in catechismu, biblia, computu si a, b, c, nefacandu nici o despuse-tiune ca pre viitoriu parintii se-si dee pruncii la scola, mai incolo ca invetiatiunila se se sirguiesca mai bine, si ca mai d'in multe objecte se invetie; unii protopopi inse tota visitatiunea loru o punu intru aceea, ca ser'a se duc la parocu a cina bine, dupa cina in societatea preutului cu sine adusa se da la ferbli si de multe ori i depluma pre amendoi de 20—30 fl. si a doua di dupa ce au pranditu bine luandu-si diurnulu de 5 fl. ad visum oculi implinindu ce-va oficiosu per lassa pas-

*) Cu placere dederamu locu acestei rectificari acceptate, ca-ci doriamu a se desminti atatu assertiunile lui Brutu catu si informatiunile nostre, cari potea se fia assemene gressite, nu suntemu infallibili, am potutu fi sedussi, dar ni-am facutu detorinti'a, apostrofandu unu abusu ce nu s'ar poté tolera. Ni pare bine ca Onorab. superiori ai institutului, zelosi de onorea lui si a loru propria, sciú se descepte sentiunila de onore nationale in alumnii seminariali si acesti-a intiellegu detorinti'a loru. Cu acestea causa este terminata si repetim inca unaduta dorinti'a noastra ca se nu se mai audia de ungureni si ardeleni in institutule romanesci, ci numai de frati de aceea-si limba, de acelle-si sentiminte, intru zelulu pentru aceste se rivalisedie tenerimea noastra si in sciuntie, dar' neci decatu in velleitati de provincialismu si separatismu. Red.

sare in districtu, cu vre o 100 fl. merge acasa, despre defectele gasite altcum tacendo.“

Dle Buda! nu me pota destulu mira, ce caracteru te-au potutu indemná la atata temeritate, dieptu aceea nu ca protopopulu districtului de care si Dta te tieni, ca-ci nu me socotu de categoria acelor-a, cari dici ca facu asiá feliu de visitatiuni, la ce singuru mi-esti martoru; dar' nu me socotu nici de categoria acelor-a, cari cu preotulu in societate dusu, de multe ori depluma pre amendoi de 20—30 fl. in ferbli si asiá cu caseigu de o 100 fl. merge acasa, — si nici acea impre-giurare nu mi-e cunoscuta, care d'ntre confrati se fia asiá de ticalosu, precum dici Dta, ci numai, d'a apera onorea confratiloru in publicu vatemata, si asta cu atata mai tare, ca vatemarea au essitu de la unu preotu d'in districtulu meu, — vinu in numele meu si allu confratiloru mei, denegriti in publicu prin Dta, a te provocá, ca pre calea organului „Federatiunea“ se essi in publicu cu numele preotiloru, protopopiloru si preutului cu sine dusu la ferbli, cu numele deplumatulu de 20—30 fl. dupa cin'a imputata in publicu — cu numele protopopiloru, cari cu ocaziunea visitatiuniloru, pre parinti nu i-au astrinsu a-si da pruncii la scola, pre invetiatiunila nu i-au indemnatu la mai mare diligintia si despre defectele gasite nu au relatatu; mai pre urma essi in publicu cu socota de 100 fl., care protopopu? de la care preotu? unde? catu au deplumatu? d'in fia-care parocia districtuala catu onorariu au luat? care apoi adaugandu-lu sumei deplumate se-ti essa 100 galb. cu care dici ca a mersu acasa? despre tote cu testimoni legitimu — ca-ci altcum, si pana candu nu vei demústrá esti dechiaratu de calumniatoriu publicu si infamú.

Vasiadu, 29. nov. 1872.

Paulu Popu, parochu si V. A. Diaconu actualu.

VARIETATI.

*) (Suatulu unui copilu.) In una foia francesca se afla urmatori'a anecdota despre pies'a lui Girardin „Vin'a unei femee“ si despre Ales. Dumas, care inca a lucratu la acelu opu. Dumas adeca nu era in chiaru cum se inchiaie actiunea dramatica. Alipirea definitiva a copilului catra tatalu seu, i se pareá pre cutediata, pre crudela; deci ca se scape d'in acesta perplexitate, apella la judecata fetitiei sale, o copilla de 9 anni si i disse astfelu: „Asculta, mam'a ta si io voimú se ne despartimú. Asié dara alego intre noi duoi.“ Copilla dupa pucina cugetare respunde: „daca mam'a mea te parasesci, atunci remanu la fine; inse daca tu esci asié reu, de voi-esci se parasesci pre mam'a, atunci me ducu cu ea.“ Dumas dedú ascultare logicei copilei, care decise inchiaierea piesei.

*) (Date statistice) d'in camera Ungariei. Cine-va a computatu ca in sesiunea dietale de la 3. sept. pana la 23. dec. 1872 s'au folositu pentru sedintie 148 ore si 45 minute. In acestu tempu Szlavy, minist.-presied. a vorbitu de 7 ori, folosindu tempu de 65 minute. Ig. Helfy inse, d'in stanga estrema, vorbi de 9 ori, folosindu 183 min. Ministr. de interne, Tóth, vorbi de 17 ori folosindu tempu de 60 minute. Kerkapoly, minist. de fin. vorbi de 17 ori in 28 min. Col. Ghyczy vorbi de 16 ori intrebuintiandu 122 min. Col. Tisza vorbi de 23 ori in 340 min. Cea mai multa putere retoricá o desvoltá stanga estrema. Astfelu Ios. Madarász vorbi nu mai pucinu, de catu de 46 ori in 352 min. Er. Simonyi, de si era multu morbosu si absentu, vorbi de 10 ori in 485 min. etc.

*) (Ajunulu an. nou.) Tenerimea romana studeosa d'in mai multe parti, pre cum de la universitatiile d'in Vien'a, Gratiu, Buda-pest'a, Clusiu serba si in estu annu cu multa insufletire si solennitate indatenata ajunulu annului nou. Anume tenerimea d'in Vien'a si Clusiu lu serba si cu productiuni de piese vocale si musicale alesse, prin declamatiuni si dissertatiuni fromose si nimerite. La serbarea d'in Vien'a dlu Fagarasianu deschise si cola de subscripitiune pentru ajutorarea gimnasialulu rom. amenintandu d'in Bradu si fú ferice a poté aduna spre acestu scopu sumaliti'a de preste 30 fl. v. a. Traiesca junimea romana si armonia intre ei in veci.

*) [† Necrologu.] Corpulu oficialiloru d'in prefectura Zarandului anuncia cu intristare mortea lui Moise Bota, fostu invetiatiunila, notariu comunale, autoru mai multora poesie, era de la 1863. cancelistu alla prefecturei; defunctu in etate de 84. ani in 19. Januariu si immortalatu in 20/1 1873. la 3. ore dupa amedia-di in cimiteriulu adumbritu de crengile goronului lui Horia d'in comun'a Cebea. Fi-ai tierri'n'a usiora!

*) (Consacrarea eppulu de Ghier'la.) S. S. Parentele Arciepiscope si Metropolitu Dr. I. Vancea in 26. Jan. ori 2. Fauru va celebrá in catedral'a d'in Blasiu consacrarea noului Episcopu de Ghier'la, a Ilustr. Sale Dni Michaelu Pavelu.

*) (Denumiri.) La scol'a rom. centrala d'in Orlatu directiunea scol. a numitu de docenti pre DD. I. Dicu Decanu si I. Popu; la scol'a d'in Vestemú pre D. A. Ardeleanu. „Económulu.“

(Bibliografia.) „Tabelle istorice sincronistice alle Colonieloru Romane d'in Dacia Traiana si tienuturile mai tardiu numite: Dacia Aureliana, de Dr. Ioanne M. Lazaru, Directoru si Professoru gimnasiale in Nasauda“ este titulu operi d'in care ni-s'au tramissu I. Fasc. in IV. 24 pag. si se affla de vendiare la autoriulu. Pretiulu acestui fasciculu este 80 cr. v. a. Cei lalti fasciculi voru essi catu mai cur-rendu si pretiulu loru se va fissa atunci. Collectanti primescu de la 10 esemplaria unlu gratuitu. — Opera este indreptata mai allesu in contr'a lui Roessler in sensulu concursulu academie d'in Bucuricesi. O recumendimú cetitoriloru nostri si tragemu totodata attentiunea istoriografiiloru romani asupra ei.

Scri electrice.

Stokholm. 20. Jan. Camera re presentantiloru fu asta-di deschisa prin unu discursu de tron, in care se face amintire de regele repausatu, si d'in care se vede dorenti'a regelui actualu d'a desvoltá mai departe relatiunea Uniunii cu Norvegia; discursulu mai amintese si bunele relatiuni, ce existu intre Suedia si Danemarca si spera ca conventiunea de monete a Scandinaviei se va acceptá; in fine, dechiaru ca catu de curundu se voru presintá camerei legile, referitorie la organizatiunea armatei si regularea marinei.

Londonu, 20. Jan. Diariiele suatuescu guvernulu, a nu se debela in positiunea sa facia de affacerea cu Russia, si a se pregati pentru ori si ce eventualitate. „Times“ spera, ca Russia va primi splicatiunile Angliei fara protestu seau vreo neindestulire; d'altmenea acesta cestiune trebus se se resolveie curundu.

Londonu, 20. Jan. Se aude, ca in cestiunea Laurion sub auspiciile Ostrunguriei, Angliei si Rusiei se va ajunge oresi cari applanari.

Viena, 21. Jan. Se dice, ca Polonii in principiu aru fi decisu a esi d'in camera repres. inse despre modulu si tempulu, d'a dá o dechiaratiune nu s'aru fi potutu uní.

Viena, 21. Jan. D'in Roma se annuncia: ca comisiunea parlament. insarcinata cu esaminarea proiectului de lege despre corporatiunile religiose, aru fi stersu cu majoritate de vcturi articulu 2.

Viena, 21. Jan. Diariulu „N. Fr. Pr.“ i se telegrafedia d'in Parisu, ca guvernulu francesu a incunosciintiatu pre calle oficiale guvernulu grecescu, cum ca consente cu propunerile Austriei relative la aplanarea pacinica a cestiunii Laurionu, concessionarii au primitu conditionile propuse. In Athen'a se porta grige, ca la alegerile noue ministeriulu nu va capeta majoritatea necesaria pentru primirea propuneriloru.

Concursu.

Spre ocuparea posturiloru notariale in cerculu Borgoului amesuratu articulu de lege XVIII. d.in 1871. §. 67. si anume:

a) pentru unu notariu in comun'a mare Borgo-Bistritia cu salariu annale de 400 fl. v. a.

b) pentru unu notariu cercuale in comunele anessate Borgo-Prundu si Borgo-Suseni, cu locuintia in opidulu Borgo-Prundu, a carui salariu e sistemisatu cu 500 fl. v. a.

c) pentru unu notariu cercuale in comunele anessate Borgo-Tiha si Borgo-Muresieni cu locuintia in Borgo-Tiha cu unu salariu de 400 fl. v. a.

d) pentru unu notariu cercuale a comuneloru grupate Borgo-Mediloceni, Borgo-Dioseni si Borgo-Rusu cu locuintia in Borgo-Dioseni, cu unu salariu de 500 fl. — se eserie concursu pana in 1. Fauru 1873. pana la care terminu, doritorii d'a ocupa vre-unulu d'in aceste posturi voru ave a-si innainta supliceloru documentate cu atestatele de calificatiune la subscripsulu jude procesuale.

De la Judele procesuale

Borgo Prundu, in 2. Januariu 1873.

Rusu, m. p.

Jude procesuale.

Propriet., edit. si red. respundiet.:

ALESSANDRU ROMANU.

Sifilitic'a si impotentia, fia vechie seu de curundu nascute,

se voru trata dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Güttergasse) nr. 6., etagiulu II., us'a nr. 15., de la 2—5 ore dupa media-di.

Aceste morburu se trateza a dese ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acesta se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Patientii vindecati in modulu acestu-a voru cade mai curundu seu mai tardiu in morburile cele mai infricosiate, incatu inca in aducele betrietie voru ave, dorere, a suferi de greu consecintiele acestei tratari usiore si superficiale. Scutu contra acestoru feliu de pericle ofera metodulu de tratere homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindeca dorerile cele mai invecchite, ci efectulu lui este asié de binefacutoriu, incatu nu lasa nice cea mai mica temere de urmari rele. Diet'a ce se va prescrie este simpla si usioru de tieutu. (10—12)

Eu Vilemin'a Rix

dechiaru prin acesta publice, ca eu, vedu'a dupa Dr. A. Rix, de 16 ani sum sin-gur'a si unic'a producatoria a adeveratei si nefalsificatei

Pasta Pompadour originala

fiindu ca numai eu singura cunoscu secretulu preparatiunii. Anunciandu deci prin acesta, ca numita Pasta Pompadour de acum incolo se pote afla nefalsificata numai la locuintia mea, Vien'a, strad'a „grosse Mohrengasse“ nr. 14. trepta I., us'a 62, admoniezu se nu se cumpere la nime altulu acesta pasta, fiindu ca de presente nu tienu nici unu depositu, si neci o filiala, si tote depositulu de mai inainte le-am disolvatu pentru falsificariile obvenite. Adeverat'a Pasta Pompadour a mea, numita si Pasta Miraculosa, nu si-va sminti neci candu efectulu; succesulu acestei Paste pentru facia omnilu e preste tota acceptarea si este unicu medilocu garantatu spre grabnic'a si sigur'a alungare a totoruru sgrabuntiloru, petoloru, cosiloru, bubieloru si alu niceloru de pre facia. Garantia intru atata e de segura, in catu daca medicin'a remane fara effectu, banii se voru dá inderetru.

Una tegula de acesta Pasta escelenta, d'impreuna cu instructiunea, costa 1 fl. 50 cr. — Tramisu per „Nachnahme.“ Epistolele de procuratiune sunt de a se adresá cátra Vilemin'a Rix, Dr. Witwe, Vien'a, junere Stadt, Adlergasse nr. 12.; pentru placerea onoratiiloru mei partinitorii, daca mi-voru incredintia unele comisiuni mice despre diverse articuli, voui dispune ca se se esecute fara a computá vre o provisiune.

Adrese de multiamita nu se voru publicá. [23—24]